

SABIEDRISKO PAKALPOJUMU REGULĒŠANAS KOMISIJA

Ūnijas iela 45, Rīga, LV-1039 | tālrunis 67097200 | fakss 67097277 | e-pasts sprk@sprk.gov.lv

PADOMES LĒMUMS

Rīgā

28.08.2019.

Nr.141

(prot. Nr.35, 2.p)

Par kapitāla atdeves likmi elektroenerģijas pārvades sistēmas un elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators), pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 9.panta otro daļu, savas kompetences ietvaros patstāvīgi pieņem lēmumus un izdod administratīvos aktus, kas ir saistoši konkrētiem sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un lietotājiem.

Regulators konstatē

1. Saskaņā ar Regulatora 2018.gada 13.augusta lēmuma Nr.1/23 “Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) 3.punktu Regulators reizi gadā līdz 1.septembrim sagatavo kapitāla atdeves likmes aprēķinu un ar lēmumu nosaka kapitāla atdeves likmi.
2. Atbilstoši Metodikas 3.punktam Regulatora noteikto kapitāla atdeves likmi elektroenerģijas pārvades sistēmas operators un elektroenerģijas sadales sistēmas operators piemēro, aprēķinot elektroenerģijas pārvades sistēmas pakalpojumu un elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots nākamajā kalendārajā gadā pēc Regulatora lēmuma par kapitāla atdeves likmes noteikšanu pieņemšanas datuma.
3. Atbilstoši Metodikas 9.¹1.apakšpunktam elektroenerģijas pārvades sistēmas operators un elektroenerģijas sadales sistēmas operators piemēro vidējo svērto kapitāla atdeves likmi reālā izteiksmē.
4. Atbilstoši Metodikas 9.²punktam elektroenerģijas pārvades sistēmas operators un elektroenerģijas sadales sistēmas operators, aprēķinot tarifu projektu, kura spēkā stāšanās paredzēta līdz 2020.gada 31.decembrim, var piemērot Regulatora 2018.gadā noteikto kapitāla atdeves likmi, ja tarifi saskaņā ar attiecīgo tarifu aprēķināšanas metodiku tiek aprēķināti periodam, kas ir īsāks par trim gadiem.
5. Atbilstoši Metodikas 4.punktam vidējo svērto kapitāla atdeves likmi reālā izteiksmē

($wacc_r$) aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $wacc_r = \left(\frac{1 + \left(r_e \times \frac{E}{(E+D)} \times \frac{1}{(1-t)} + r_d \times \frac{D}{(E+D)} \right)}{1 + PCI_{izm}} \right) - 1$,

kur r_e ir pašu kapitāla atdeves likme [%]; $E/(E+D)$ – pašu kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu, kuras vērtība tiek pieņemta 50%; r_d – aizņemtā kapitāla atdeves likme [%]; $D/(E+D)$ – aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo (pašu un aizņemto) kapitālu, kuras vērtība tiek pieņemta 50%; t – uzņēmumu ienākuma nodokļa likme; PCI_{izm} – patēriņa cenu gada vidējo (janvāris–decembris) pārmaiņu piecu iepriekšējo kalendāro gadu vidējā vērtība [%]. Ja PCI_{izm} vērtība ir negatīva, aprēķinā izmanto vērtību 0%.

6. Atbilstoši Metodikas 5.punktam pašu kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $r_e = r_f + r_c + \beta_e \times r_m + s_e$, kur r_f ir bezriskā likme, kas noteikta kā Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā Vācijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme desmit gadu periodā [%]; r_c – valsts riska piemaksa, ko aprēķina kā Latvijas un Vācijas valsts desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējo procentu likmju starpību [%]; β_e – pašu kapitāla beta koeficients; r_m – tirgus riska piemaksa [%]; s_e – Regulatora novērtēta pašu kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai [%].
7. Atbilstoši Metodikas 6.punktam pašu kapitāla beta koeficientu aprēķina atbilstoši pašu un aizņemtā kapitāla struktūrai saskaņā ar šādu formulu: $\beta_e = \beta_a \times \left[1 + (1 - t) \times \left(\frac{D}{E} \right) \right]$, kur β_a – nozares aktīvu beta koeficients; D/E – nozares aizņemtā un pašu kapitāla vidējā attiecība. Ņemot vērā, ka pašu kapitāla attiecība pret kopējo kapitālu un aizņemtā kapitāla attiecība pret kopējo kapitālu ir vienādas, $D/E=1$.
8. Atbilstoši Metodikas 7.punktam aizņemtā kapitāla atdeves likmi aprēķina saskaņā ar šādu formulu: $r_d = r_{dm} + s_d$, kur r_{dm} – Eiropas Centrālās bankas ikmēneša publicētā nefinanšu sabiedrībām *euro* valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējā procentu likme desmit gadu periodā [%]; s_d – Regulatora novērtēta aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai [%].
9. Atbilstoši Metodikas 8.punktam līdz 2024.gadam aizņemtā kapitāla atdeves likmes r_d noteikšanai izmanto Eiropas Centrālās bankas publicētos statistikas datus par periodu, kas sākas ar 2014.gada 1.janvāri.
10. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas publicētos datus tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu, Regulators konstatē, ka Vācijas valdības desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējā procentu likme (r_f) periodā no 2009.gada augusta līdz 2019.gada jūlijam ir 1,22%¹.
11. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas publicētos datus tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu, Regulators konstatē, ka valsts riska piemaksa (r_c), kas aprēķināta kā Latvijas un Vācijas valsts desmit gadu obligāciju vērtspapīru otrreizējā tirgus gada vidējo procentu likmju vidējā starpība periodā no 2014.gada augusta līdz 2019.gada jūlijam, ir 0,57%.
12. Saskaņā ar Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 3.panta pirmo daļu uzņēmumu ienākuma nodokļa likme (t) ir 20%.
13. Izmantojot Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes apkopotos datus publikācijā “Ziņojums par Eiropas enerģētikas tīklu regulēšanas ietvaru” tīmekļvietnē www.ceer.eu, Regulators konstatē, ka dalībvalstu, kur beta koeficienta korekcijas formulā tiek ņemta vērā nodokļu ietekme, vidējais aktīvu beta koeficients elektroenerģijas nozarē (β_a) ir 0,41. Ievērojot Metodikas 6.punktu, elektroenerģijas nozares pašu kapitāla beta koeficients (β_e) ir 0,73.
14. Tirgus riska piemaksa novērtēta, izmantojot iepriekš minētajā Eiropas Enerģētikas regulatoru padomes publikācijā apkopotos datus par dalībvalstu regulatīvo iestāžu

¹ Šis un citi aprēķinā izmantotie rādītāji apkopoti 2019.gada 20.augustā.

- izmantoto starptautisko ekspertu novērtējumu par kapitāla tirgiem. Līdzīga riska profila valstu (Centrālās un Austrumeiropas valstis) vidējā tirgus riska piemaksa (r_m) ir 4,96%.
15. Pašu kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai (s_e) (neatkarīgi no nozares), ir novērtēta, izmantojot regulēto siltumapgādes pakalpojumu sniedzēju datus un Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotos uzņēmējdarbības finanšu datus no komersantu gada pārskatiem 2016. un 2017.gadā par ekonomiski aktīvajiem komersantiem (institucionālais sektors S110000 “Nefinanšu sabiedrības”) tautsaimniecībā. Novērtētā pašu kapitāla riska piemaksa ir 2,28%.
  16. Izmantojot Eiropas Centrālās bankas publicētos datus tīmekļvietnē www.ecb.europa.eu, Regulators konstatē, ka nefinanšu sabiedrībām *euro* valūtā izsniegto kredītu (ar sākotnējo termiņu ilgāku par pieciem gadiem; atlikumiem) gada vidējā procentu likme (r_{dm}) periodā no 2014.gada janvāra līdz 2019.gada jūnijam ir 2,46%.
  17. Aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa, ko piemēro komersants, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai (s_d) (neatkarīgi no nozares), ir novērtēta, izmantojot Regulatora apkopotus datus par faktiskajām kredītu procentu likmēm, kas piemērotas kredītiem, kuri izsniegti siltumapgādes komersantiem investīcijām siltumapgādes pakalpojumu sniegšanai nepieciešamajos aktīvos. Novērtētā aizņemtā kapitāla izmēra riska piemaksa ir 0,65%.
  18. Izmantojot Latvijas Centrālās statistikas pārvaldes apkopotus datus par patēriņa cenu inflāciju, patēriņa cenu gada vidējo (janvāris–decembris) pārmaiņu piecu iepriekšējo kalendāro gadu vidējā vērtība (PCI_{izm}) ir 1,26%.
  19. Mikrouzņēmumu, mazo, vidējo vai lielāku uzņēmumu kategorijas nosaka Komisijas (ES) 2014.gada 17.jūnija regulas Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu 1.pielikuma 2.pantā minētās darbinieku skaita un finansiālās robežvērtības.
  20. Atbilstoši likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 19.panta pirmajai daļai sabiedrisko pakalpojumu tarifus regulējamās nozarēs sabiedrisko pakalpojumu sniedzēji aprēķina saskaņā ar noteikto tarifu aprēķināšanas metodiku un pēc savas iniciatīvas vai Regulatora pieprasījuma iesniedz Regulatoram aprēķināto tarifu projektus kopā ar tarifu aprēķina projektā minēto tarifus veidojošo izmaksu pamatojumu.
  21. Šobrīd spēkā ir Regulatora 2018.gada 23.augusta lēmums Nr.96 “Par kapitāla atdeves likmi elektroenerģijas pārvades sistēmas un elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projekta izstrādāšanai”.
  22. Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 70.panta trešajai daļai administratīvais akts ir spēkā tik ilgi, līdz to atceļ, izpilda vai vairs nevar izpildīt sakarā ar faktisko vai tiesisko apstākļu maiņu.

Regulators secina

1. Izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 10., 11., 12., 13., 14. un 15.punktā norādītās rādītāju skaitliskās vērtības, saskaņā ar Metodikas 5.punktu aprēķinātā pašu kapitāla atdeves likme r_e ir:
  - 1.1. 7,69% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
  - 1.2. 5,41% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
2. Izmantojot šā lēmuma konstatējošās daļas 16. un 17.punktā norādītās rādītāju skaitliskās vērtības, saskaņā ar Metodikas 7.punktu noteiktā aizņemtā kapitāla atdeves likme r_d ir:
  - 2.1. 3,11% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;

- 2.2. 2,46% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
3. Izmantojot aprēķinātās pašu kapitāla atdeves likmes un aizņemtā kapitāla atdeves likmes, šā lēmuma konstatējošās daļas 18.punktā norādīto rādītāja skaitlisko vērtību saskaņā ar Metodikas 4.punktu aprēķinātā vidējā svērtā kapitāla atdeves likme reālā izteiksmē ir:
- 3.1. 5,03% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
- 3.2. 3,31% komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai.
4. Regulatora ieskatā, kapitāla atdeves likme 5,03% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai, un 3,31% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai, saskan ar situāciju finanšu tirgos un adekvāti novērtē finansējuma piesaistes riskus, tādējādi nodrošinot iespēju elektroenerģijas pārvades sistēmas operatoram un elektroenerģijas sadales sistēmas operatoram finansēt aizņēmumus, ieguldīt elektroenerģijas pārvades sistēmas un elektroenerģijas sadales sistēmas atjaunošanā un attīstībā, kā arī gūt samērīgu peļņu, vienlaikus nodrošinot lietotājiem iespēju saņemt nepārtrauktus, drošus un kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, kuru tarifi (cenas) atbilst ekonomiski pamatotām izmaksām, savukārt elektroenerģijas pārvades sistēmas īpašniekam nodrošina kapitāla atdevi, kas ļauj nodrošināt finansējumu elektroenerģijas pārvades sistēmas atjaunošanai un attīstībai.

Saskaņā ar Regulatora 2018.gada 13.augusta lēmuma Nr.1/23 “Kapitāla atdeves likmes aprēķināšanas metodika” 3.punktu, 4.2.apakšpunktu, 5., 6., 7., 8.punktu un 9.¹1.apakšpunktu, pamatojoties uz likuma “Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem” 1.pantu, 5.pantu, 9.panta pirmās daļas 1.punktu un otro daļu un 20.pantu, kā arī Administratīvā procesa likuma 55.panta 2.punktu un 63.panta pirmās daļas 1.punktu,

padome nolemj:

- noteikt kapitāla atdeves likmi elektroenerģijas pārvades sistēmas vai elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projekta aprēķināšanai:
  - 5,03% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst mikrouzņēmumu vai mazo uzņēmumu kategorijai;
  - 3,31% apmērā komersantam, kurš, pēc pēdējā pieejamā gada pārskata datiem, atbilst vidējo uzņēmumu vai lielāku uzņēmumu kategorijai;
- noteikt, ka lēmuma lemjošās daļas 1.punktā noteikto kapitāla atdeves likmi elektroenerģijas pārvades sistēmas vai elektroenerģijas sadales sistēmas operators piemēro, aprēķinot elektroenerģijas pārvades sistēmas vai elektroenerģijas sadales sistēmas pakalpojumu tarifu projektu, kura spēkā stāšanās datums plānots 2020.gadā.

Lēmums stājas spēkā ar tā pieņemšanas brīdi.

Šo administratīvo aktu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no dienas, kad ieinteresētā persona uzzina vai tai vajadzēja uzzināt par pieņemto administratīvo aktu.

Priekšsēdētājs

R. Irklis